

Koolimetskonnas tehtav töö õpilaste looduska teeslase hariduse andjana

Loorung "Koolimetskonna kaudu looduse tunnetamiseni" on üle kümne aasta olnud meie vabariigi koolimetskondade lipukirjaks. Kuid millest on tingitud looduse kaitsmise refleksi puudumine? Miks rikuvad õpilased loodust? Lüngad tulenevad noorte kasvatamisest kodus, lasteaias ja koolis, kust peab alguse saama looduse austamine ning mõistmine.

1977. aasta seisuga tegutses vabariigis 65 koolimetskonda 5,1 tuhande liikmega. Loodusõpprade ringid olid 343 koolis 7,3 tuhande liikmega. Kui palju on aga vabariigis koole ja neis õpilasi! Maalaps elab ja liigub looduses iga päev, ka sügavamate bioloogiaalaste teadmisteta tunneb ta paljusid loodusnähtusi. Tõsiselt kahju on aga linnakoolide õpilastest, keda õigel ajal ei suunata ja kes hiljem täiskasvanuina pole võimelised tõsiselt tunnetama kodulooduse kordumatust ja selle kaitsmise vajadust.

Kilingi-Nõmme Keskkoolis tegutseb koolimetskond kümme aastat. Metsanduse ja looduskaitse fakultatiivkursus on programmis neljandat aastat. Seoses fakultatiivkursuse õppimisega sai võimalikuks koolimetskonna tegevusega haarata kogu kooli õpilaspere, sest nüüd asusid nooremaid õpilasi juhendama juba "eriväljaõppega" koolimetskonna liikmed.

Koolimetskonna tegevust juhib nõukogu, kelle liikmete ülesanded on täpselt määratletud. Nõukogu abistavad kõik koolimetskonna ametihed, kelle jaoks on väljatöötatud ametijuhendid. Need ei ole mitte paberid kontrollidele ettenäitamiseks, vaid me peame väga oluliseks, et igaüks teaks oma kohustusi ja õigusi väga konkreetselt. Kohustuste ebamäärasus uinutab vastutustunnet.

Kõik koolimetskonna üritused v.a. aruande- ja valimiskoosolekud, toimuvad looduses. Seda põhimõttel, et armastus looduse vastu ei saa olla platooniline. Milleks näidata klassiruumis lindude-loomade pilte, kui meil on oma koolimets, sealsed linnud ja loomad, on oma meri ja oma raba, kus õppekäigud läbi viia.

Ainult õppekäigud ei tee veel loodust omaseks. Armastus ja mõistmine tuleb ikkagi ainult tööga. Kümne aasta jooksul on Kilingi-Nõmme Keskkooli õpilaste poolt tehtud alljärgnevaid metsamajanduslikke töid:

- rajatud metsakultuure	305 ha
- täiendatud metsakultuure	108 ha
- hooldatud metsakultuure	358 ha
- hooldatud taimeid ja puukoole	89 ha
- kaevatud välja istutusmaterjali	95660 t.+k.
- istutatud heistreid	1790 tk
- seatud üles pesakaste	5576 tk
- seatud üles lindudele toidulaudu	6771 tk
- varutud ulukitele lehisvihtu	27400 tk
- varutud ulukitele heina	3022 kg
- varutud ulukitele juurvilja	1291 kg

Siit näeme, et koolimetskond abistab metskondi otsesel tootmistööl kiireiseloomuliste kevadiste metsakultiveerimistööde õigeaegsel läbiiviimisel ja mitmetel teistel töödel aastaringsest. Õpilaste suvise töö paremaks organiseerimiseks on moodustatud suvised tööbrigadid.

Olles 3-4 aastat tegutsenud koolimetskonnas, on õpilasel olemas esialgne, et alustada iseseisvat metsanduslikku uuri-

nistööd. Seda proovisime kõigepealt 3-nda klassi õpilastega. Valmis 15 uurimust. Enamik töödest said heatasemelised. Ka nõrgemate tööde juures polnud üha mitte alati autoris, vajaka jäi ka juhendamise. Kui selline iseseisev uurimus midagi muud ei andnudki, siis vähemalt sai õpilane oskuse iseseisvalt töötada raamatuga ja võrrelda oma tähelepanekuid loodusest kirjanduses esitatutega.

Alustades kooli esimestes klassides õppekäikudega loodusesse, jätkates fakultatiivkursuste ja praktiliste töödega metsamajanduses, jõuavad koolimetskonnas tegutsevad õpilased iseseisvate loodusvaatlusteni ja uurimusteni. Kui neist kõigist tulevikus ei saagi metsamehi, siis aitab töö koolimetskonnas tulevastel, ükskõik millistel kutsealadel, töötajatel leida õiget suhtumist loodusesse ja looduskatsesse.

Meie koolis kulus sellise väga loogilise tee väljakujundamiseks kümme aastat koolimetskonna tööd. Ja siis selgus, et Vene NFSV-s on selline süsteem juba aastaid kasutusel. Et see on õige, seda näitasid üleliidulise konkursi tulemused, kus metsanduslikel ja looduskaitsealadel võistlusaladel suutsid loorberite jagamisel kaasa rääkida ainult Vene NFSV esindajad.

Vaike Pommer

Krabi koolimetskonna töökogemusi

(kokkuvõte)

Vello Denks

Juba koolimetskonna loomist plaanitsedes tuleb kindlasti silmas pidada paari eeldust, et rajatava koolimetskonna töö õnnestuks.

Koolile mõistlikus läheduses, hea kui koha koolimaja juures, olgu metsa. Koolimetsaks võib võtta mitugi metsatükki. Üldpindala ei pea olema suur, aitab juba ka paarikümnest hektarist. Küll oleks vaja, et hooldusalas leiduks metsi erikategooriatest (eksploateeritavaid ja kaitsemetsi, s.h. parkegi), et puistud oleksid puuliigiliselt koosseisult, vormilt ja vanuselt mitmekesised. Niiviisi saavad noored metsasõbrad jälgida metsakasvatamise abinõude järjepidevust ja kõiges ise osaleda, metsaseemnete kogemisest ning metsakultuuri rajamisest kuni küpse metsa väljakasvatamiseni.

Teiseks on vaja, et leiduks vähemalt üks õpetaja ja vähemalt üks metsatöötaja, kes koolimetskonna juhendamismured aas- taiks järjekindlalt, entusiastlikult ja ennastohverdavalt enda kanda võtaksid. Hädepärane on kõigi juhendajate omavaheline sobivus, pideva side võimalus ja hea koostöö. Tähtis on ka kooli juhtkonna pooldav suhtumine ja kaasabi. Asjahuvilisi lapsi leidub igas koolis. Võiks öelda, et enamusele õpilastest pakub tegevus koolimetskonnas õhnevust ja tõsist huvi. Seepärast mõnes väiksemas maakoolis pole vajadustki koolimetskonna liikmeskonna täpseks määratlemiseks, koolimetskonda kuuluvad kõik õpilased ja igaüks võtab jõudu ning võimalust mööda tegevusest osa.

Krabi 8-klassilises koolis alustati sihikindlat loodus- ja metsandustegevust 1961.a. kevadest. Siitpeale rajati ja võeti õpilaste alalise hoolde alla metuskultuurid Roosa metuskonna Krabi vahtkonnas.

Krabi kooli direktori, õpetajate ja lastevanemate suhtumine koolimetskonnasse on alati olnud heatahtlik, toetav. Koolimetskonna hingeks on kogu aja olnud õpetaja Siimo Uiho, maa- ja põllumehe poeg, tugevate pedagoogiannetega noor mees.

Krabi koolimetskonna põhilisi tegemisi:

1. Kevadised metsa- ja looduskaitsepäevad, kuhu traditsiooniliselt kutsutakse naaberkoolidki;
2. Sügisised metsapäevad, millede korraldamine on käimas juba koolimetskonna algaastaist;
3. Paganamaa maastikukaitseala ja sealsete looduse õpperadade korrazhoid, valve, ekskursioonide juhendamine;
4. Suvised (tavaliselt koolidevahelised) öppelaagrid;
5. Tänavu esmakordselt suvelaager (õppe-, töö- ja puhkelaager) neljas nädalapikkuses vahetuses;
6. Metstööd; seemnete kogumine, taimlatööd, metskülv ja -istutus, kultuuride hooldus ja täiendus, lindude ja metsloomade lisaõõtmise jpm;
7. Metsanduse ja looduskaitse aluste õppimine;
8. Paganamaa matkajuhtide kool;
9. Suvine individuaaltöö metskonnas ja soovhoosis (selle alus on kätteantav tööplaan nn. "Luusik suvve");
10. Õppekäigud ja ekskursioonid (metskonna ja looduskaitse seltsi osakonna juhendamisel);

11. Loodusvaatlused, uurimused, metsatakseerimine ja -hindamine jms.; näitused, konkursid;

12. Ravimtaimede kogumine, pesakastide valmistamine ja ülespanek, alukite loendamine, söödasõimede ehitamine, söödavarumine jpm.
Koolimetskonna auliikmeteks on seni valitud Jaan Eilart, Arnold Merihein ja haridusosakonna inspektor Evi Müür.

Lõpuks Üleskutse: igasse kooli koolimetskond, igale koolimetskonnale koolimets, iga koolimets korda! Ka linnakoolid leiavad parke ja haljasalasid lähedusest ning linna haljasvööndi metsi pisut kaugemalt.